

Cultura, Societat i Salut

2015/2016

Codi: 101778

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500891 Infermeria	FB	1	1

Professor de contacte

Nom: Rafaela Blanco Sánchez

Correu electrònic: Rafaela.Blanco@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

Miguel Jiménez Pera

Juan Manuel Leyva

Antonia Arreciado Marañón

Josep Maria Manresa Domínguez

Prerequisits

Aquesta assignatura no té prerequisits

Objectius

OBJECTIUS GENERALS

Els seus objectius generals són l'estudi de la cultura i la societat i com ambdues influeixen en la salut de les persones. Les infermeres han de tenir cura de les persones en situacions de multiculturalitat i han de conèixer els diferents rituals que les diferents ètnies utilitzen per mantenir la salut.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Analitzar el continuum salut - malaltia des de el moment de la concepció i fins la mort.
- Analitzar els diferents rituals durant l'embaràs, part i puerperi en tres cultures presents al nostre territori (magribins, xinesos i autòctons)
- Comparar els ritual de pas en las diferents etapes de la vida (infància, adolescència, edat adulta i vellesa)
- Analitzar els rituals per tenir cura de les persones en qualsevol etapa de la seva vida.
- Fonamentar els rituals funeraris per a les persones de les tres ètnies més prevalents al nostre territori (sud-americans, magribins i autòctons)

L'assignatura, té una estreta relació de complementarietat amb alguns temes de les assignatures de Metodologia Científica i Bioestadística, aquesta serà utilitzada per entendre la lectura crítica dels articles cercats. La Salut Pública, les Cures Infermeres Adult I i II, la Infermeria Comunitària així com les Cures Infermeres en el procés d'envelliment i les Cures Infermeres en Situacions Complexes i Cures en Infermeria en la Infància Adolescència i a la Dona. Aquets coneixements podran ser aplicats en els diferents Pràcticums que es duren a terme en l'hospital i a l'atenció primària de salut.

Competències

- Adquirir i utilitzar els instruments necessaris per desenvolupar una actitud crítica i reflexiva
- Demostrar que es comprèn el comportament interactiu de la persona en funció del gènere, el grup o la comunitat, dins del seu context social i multicultural.
- "Demostrar que es comprenen, sense prejudicis, les persones: considerar-ne els aspectes físics, psicològics i socials, com a individus autònoms i independents; assegurar que es respectin les seves opinions, creences i valors, i garantir el dret a la intimitat, a través de la confidencialitat i el secret professional."
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir i utilitzar els instruments necessaris per desenvolupar una actitud crítica i reflexiva.
2. Analitzar els conceptes de salut i malaltia considerant els diferents contextos socials i culturals.
3. Identificar els components psicosocials dels individus així com els valors i creences que l'identifiquen com a persona autònoma i independent.
4. Identificar els factors relacionats amb la salut i els problemes de l'entorn, per atendre les persones en situacions de salut i malaltia com a integrants d'una comunitat.
5. Identificar les desigualtats socials que es manifesten a partir dels eixos socials (classe, gènere, edat, origen i territori).
6. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Continguts

INTRODUCCIÓ

La cultura es defineix de moltes i diverses maneres, es pot entendre cultura o civilització com un tot complex que inclou els coneixements, les creences, l'art, la moral, el dret, les costums i qualsevol altres hàbits i capacitats adquirits per l'home en quan a membre de la societat. És conducta apresada, maneres de interpretació i significació de la realitat, és un tot estructurat i està pautaada, és compartida diferencialment i és un dispositiu d'adaptació.

La comunitat/societat es refereix a la naturalesa i evolució social. La comunitat flueix de la naturalesa i és font de tota moralitat, la seva substància són els llaços primordials, clànics, emocional i afectius que flueixen de les relacions de voluntat natural o essencials. La societat està basada en la voluntat arbitrària o racional, es caracteritza per relacions racionals, instrumentals, estratègiques i de càlcul. Hi ha una gran dificultat d'operativitzar aquests conceptes.

La salut va ser definida per l'Organització Mundial de la Salut (OMS) com un complet estat de benestar tant físic, psíquic com social i no només l'absència de malaltia. Situant-se en extrems oposats: persona- ciència- cos- tècnica. També va ser definida com una manera de viure alegre solidària i joiosa. El lema de l'OMS es basa en la salut per tothom al segle XXI.

Segons V. Henderson, l'ésser humà aïllat no existeix. Està en interacció amb altres persones, membres de la societat i amb la vida còsmica o el Ser suprem. Les persones interactuen continuadament amb els demés, aportant en aquesta relació les seves experiències de vida, les seves creences i valors que afavoreixen la realització de sí mateix i el desenvolupament de la personalitat. Amb aquesta assignatura es pretén que l'estudiant de grau d'infermeria adquireixi competències de tipus socials, culturals i espirituals per dur a terme les cures d'infermeria ajudant a les persones fins als últims moments de la seva vida i a les famílies en el procés de dol i mort.

Descripció de continguts: Principis/conceptes

- Anàlisi de l'estructura social, els valors culturals i els eixos de desigualtat en salut. Construcció social i cultural de la salut i la malaltia.
- Universalitat del binomi salut/malaltia.
- Relativitat cultural dels conceptes "salut", "malaltia", "dolor" i "mort".

- Construcció social de la salut, malaltia, dolor, i la mort.
- Diferenciació entre sentir-se "malalt", "estar malalt" i "ser un malalt".
- Universalitat de l'itinerari del malalt i del rol del malalt pautats per la cultura, els rols dels professionals de la salut pautats per la cultura.
- Malalties institucionalitzades i malalties no acceptades com a malalties per les diferents cultures: "normalització" versus "desviació".
- Desigualtats en l'accés al sistema de salut: a nivell de classe, gènere, edat, cultura de procedència i de territori.
- La cultura dels símptomes i dels signes: exploracions per arribar al diagnòstic i utilització de proves complementaries per part de cada cultura.
- Tractaments institucionalitzats per cada cultura davant les diferents malalties: la lògica interna de cada sistema de salut.
- Reincorporació als rols socials després d'un procés de pèrdua de salut: canvis en els rols familiars i socials.
- Incidència dels valors morals i ètics de cada cultura en l'àmbit de la salut i la malaltia.
- Estils de vida i malalties emergents. Laborals, la sida, salut sexual i socioafectiva, accidents de trànsit, consum de drogues, anorèxia i bulímia entre d'altres.
- Prescripcions i prohibicions de cada cultura davant les diferents dimensions de la salut i la malaltia: tractaments alimentació, repòs i descans, perills, higiene, sexualitat...
- L'estructura social de la mort. Els canvis en l'espai social de la mort
- Prescripcions i prohibicions que pauten les cultures en relació als malalts crònics, al malalt en fase terminal, a la mort i als rituals de dol.
- Rols dels professionals de la salut a partir de la dimensió del conflicte: poder, autoritat i prestigi.

Possibles situacions que es treballaran: 1. El preu d'esser home. 2. Els consells de la cunyada. 3. La intimitat de les persones a les diferents cultures. 4. L'Anna vol ser mare però no té parella. 5. Es desapareixen els programes per a la rehabilitació de maltractador

Metodologia

SEMINARIS ESPECIALITZATS (SESP) APRENENTATGE BASAT EN PROBLEMES EN GRUP MIXT

La metodologia emprada serà la de l'Aprentatge Basat en Problemes en grup mixt (ABPGM) que es duu a terme mitjançant sessions tutoritzades i presencials a l'aula per analitzar una situació problema que condueix l'aprenentatge. Mitjançant aquesta situació/problema, l'estudiant adquireix habilitats per afrontar problemes, prioritzar i cercar informació, prendre decisions i avaluar la seva activitat.

La característica de l'ABPGM és que la primera sessió es realitza amb la totalitat del grup classe amb un professor/a i les dues restants en seminaris especialitzats en grups reduïts amb un professor/a cadascun.

En l'ABPGM, el rol de l'estudiant és actiu perquè és el responsable del procés del seu aprenentatge. El rol del professor/a és el de facilitador i guia d'aquest procés.

La presentació de la situació/problema : s'establirà l'ordre per treballar els escenaris i es donaran en cadascuna de les primeres sessions, per duu a terme el seu anàlisi. Aquestes situacions/problemes seran aportades pel professor responsable de la assignatura.

Primera sessió de tutoria

La primera sessió es realitza amb tot el grup classe i es dirigida pel professor/a responsable de l'assignatura durant 3 hores.

Pas 1. Anàlisi de la situació (50 minuts). Primer treball en grups

La finalitat d'aquest treball de grup és que, a partir del coneixement que es té, s'identifiqui tot el què es considera que s'ha d'aprendre i que estigui relacionat tant amb el problema plantejat com amb els resultats d'aprenentatge.

El grup ha de confeccionar un llistat de les preguntes que hagin sorgit en l'anàlisi de la situació. Tot seguit, amb el llistat de preguntes, s'haurà d'establir un ordre de prioritats en funció de la seva rellevància relacionada amb els resultats d'aprenentatge.

Pas 2. Posta en comú de preguntes (30 minuts). Primera sessió plenària.

Un representant de cada grup comparteix amb la resta de la classe dues o tres preguntes escrivint-les a la pissarra. Posteriorment s'analitzen, s'ordenen per temàtica i/o seguint el procés d'atenció d'infermeria i es fa una prioritització en relació a la rellevància respecte als resultats d'aprenentatge.

Descans: (15 minuts)

Pas 3. Pla de treball (35 minuts). Segon treball en grups

L'objectiu és elaborar un pla de treball en concordança amb les preguntes prioritzades en el plenari. Finalment, s'han d'identificar possibles fonts d'informació.

Pas 4. Posta en comú del pla de treball (40 minuts). Segona sessió plenària.

L'objectiu és dissenyar a la pissarra el pla de treball que tindrà una part comú per a tots els grups i aquells aspectes que han pogut interessar a cada grup en concret. Per fer-ho, un representant de cada grup comparteix amb la resta de la classe les preguntes, el pla de treball elaborat i les possibles fonts on cercaran informació.

Pas 5. Selecció de temes d'estudi (10 minuts). Sessió plenària.

El docent recomana aquells temes que considera que han de ser d'estudi individual. Es pot suggerir fonts d'informació.

Cada grup haurà d'enviar el seu pla de treball al professor/a corresponent. Les següents sessions, es desenvolupen en grups de 25 estudiants amb el professor/a corresponent.

Segona sessió de tutoria

El grup discuteix les estratègies individuals de cerca i les fonts de consulta utilitzades per valorar críticament la informació recollida (la fiabilitat de les fonts, els mètodes d'investigació utilitzats, els mètodes estadístics aplicats,...). Es discuteix el pla de treball planificat, on tots els components del grup han de tenir l'oportunitat d'explicar la informació que han estudiat. Amb aquesta posta en comú, els estudiants s'estan capacitant per a l'avaluació crítica i correcció del seu coneixement previ, alhora que desenvolupa l'habilitat d'avaluar críticament el seu raonament del problema. Com a resultat de la discussió han d'extreure un resum de coneixements i abstracció dels principis i els conceptes que puguin ser aplicats a altres situacions anàlogues.

Tercera sessió de tutoria

En aquesta s'analitza la situació problema treballada i es fa una síntesi de l'aprenentatge i objectius assolits. Es tracta de contestar les següents preguntes: Què és el que s'ha après de nou treballant el problema? Com es relaciona aquest aprenentatge amb els objectius? Quins principis o conceptes nous s'han discutit? Quins s'han après? Del que s'ha après, què ajudarà a entendre diferents problemes o situacions en el futur? Quines àrees d'aprenentatge es van identificar però no es van treballar? Preguntes totes elles que permeten identificar el coneixement assolit i el que encara resta pendent.

Es finalitza aquesta tercera sessió amb l'autoavaluació, l'avaluació entre iguals i la del professor/a.

Teoria: classes i sessions d'exposició i discussió pública de treballs

També s'hi contempla **classes** amb la finalitat de clarificar dubtes i relacionar conceptes on els estudiants hi tinguin una major dificultat, **sessions d'exposició i discussió pública de problemes analitzats** i treballats amb grup de 4-6 estudiants, la qual és presentada oralment amb la ajuda de power-point.

Tutories individualitzades

Les **Tutories individualitzades** es podran concretar contactant prèviament per e-mail i/o campus virtual amb el professor/a.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Seminaris Especialitzats (SESP) Aprenentatge Basat en Problemes.	30	1,2	2, 3, 4, 5, 6
Teoria: classes i sessions d'exposició i discussió pública de treballs	22,5	0,9	2, 3, 4, 5, 6
Tipus: Autònomes			
Estudi autònom	90	3,6	2, 4, 5, 6

Avaluació

El sistema d'avaluació s'organitza en **3 mòduls** cadascun dels quals tindrà un pes específic en la qualificació final:

Avaluació dels Seminaris Especialitzats (SESP) ABP (60%)

Mòdul de **Seminaris Especialitzats (SESP) ABP**. En aquest mòdul hi ha una avaluació continuada i formativa. El pes global aproximat serà del **60%**

S'avaluen les següents dimensions: responsabilitat, habilitats d'aprenentatge, comunicació i relacions interpersonals.

- Avaluació oral del tutor a l'estudiant en finalitzar cadascuna de les situacions.
- Avaluació escrita: Els tutors lliuraran un informe escrit en finalitzar les sessions d'ABP de l'assignatura.

Presentacions públiques de treballs (10%).

Amb un pes global aproximat del **10%**. Presentació per part dels estudiants, amb suport informàtic de l'escenari treballat d'un llistat proposat (veure programació diària segons cronograma). Participació dels membres del grup: per assegurar que tots els estudiants són capaços de defensar el treball fet, **el tutor decideix l'ordre** en la que els estudiants faran la presentació.

Examen (30%)

Finalitat i tipus d'examen: Aquesta prova permet avaluar l'adquisició de coneixements i l'autonomia per plantejar l'anàlisi d'una situació de salut/problema, posant l'èmfasi en la vessant cultural i social, organitzar i integrar idees i informació. Facilita l'aplicació de coneixements i destreses. Aquesta avaluació és durà a terme mitjançant l'anàlisi individual d'una situació i la resposta escrita a preguntes obertes i/o tancades relacionades amb la situació. en aquesta prova s'avaluarà també competències transversals com: expressió escrita, coherència argumental i la gestió del coneixement seleccionat.

OBTENCIÓ DE LA QUALIFICACIÓ FINAL:

Es consideraran les següents:

- **Excel·lent (EX)** L'estudiant ha assolit les competències avaluades i les duu a terme de manera autònoma fent les seves justificacions amb evidències.

- **Notable (N)** L'estudiant ha assolit les competències avaluades i les duu a terme de manera autònoma amb algunes evidències.
- **Aprovat (AP)** L'estudiant pot assolir les competències avaluades amb supervisió.
- **Suspens (SS)** L'estudiant no ha assolit les competències avaluades.
- **No avaluat (NA)** L'estudiant no ha realitzat les activitats programades per tal d'assolir les competències.

1.- **El requisit per a l'obtenció de la nota final** és haver-se presentat a totes les parts avaluatives i haver obtingut una puntuació mínima de 5.

2.- Es considerarà **no avaluable** quan l'estudiant hagi **faltat al 30% de les sessions d'ABP i/o no s'hagi presentat a una de les proves d'avaluació**.

3.- **La qualificació final** de la assignatura serà el sumatori de les diferents parts que les configuren sempre que tinguin una puntuació de 5. Segons l'acord 4.4 del Consell de Govern 17/11/2010 de la normativa d'avaluació, les qualificacions seran:

Del 0 a 4.9 = Suspens

Del 5.0 al 6.9 = Aprovat

Del 7.0 al 8.9 = Notable

Del 9.0 al 10 = Excel·lent

Del 9.0 al 10 Matrícula d'Honor

4.- L'estudiant té dret a la **revisió de les proves d'avaluació**. Per a tal fi es concretarà les **dates al campus virtual**.

5. La valoració de **situacions especials i particular**, serà valorada per una comissió avaluadora configurada a tal efecte per tal de dissenyar, si s'escau una prova final de síntesi. **Els estudiants que no hagin superat l'assignatura/mòdul per mitjà de l'avaluació continuada es podran presentar a un examen final o una prova final de síntesi**. Aprovat per la Comissió de Docència i Avaluació de la F. de Medicina el 27 de maig de 2013. Per tenir dret a la prova final de síntesi l'estudiant s'ha d'haver presentat a totes les proves d'avaluació i no haver-les superat.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen.	30%	2,5	0,1	1, 2, 4, 5, 6
Presentació de treballs.	10%	1	0,04	1, 2, 4, 5, 6
Seminaris Especialitzats (SESP) vers l'Aprenentatge Basat en Problemes.	60%	4	0,16	1, 2, 4, 5, 6

Bibliografia

Donat que una de les competències generals que es pretén que adquireixi l'estudiant és la de desenvolupar estratègies per a un aprenentatge autònom (CG2), i que l'activitat dirigida pel docent és l'Aprenentatge Basat en Problemes (ABP), no s'especifica la bibliografia.

En l'ABP l'estudiant ha de fer-se competent en la cerca d'informació i lectura crítica de la mateixa. En la primera sessió els estudiants, en funció del pla de treball plantejat, esbrinen quines són les fonts d'informació adients per al seu pla de treball. En la segona sessió expliquen les dificultats que han tingut en la cerca i

confronten les troballes i evidències. En funció d'aquest treball compartit raonen la idoneïtat o no, de la mateixa.

Aquests són els raonaments fonamentals pels quals no es considera oportú que el professorat presenti un llistat específic de bibliografia.

Recursos d'Internet

[http:// www.msc.es/](http://www.msc.es/)

<Http://gencat.cat>

Biblioteques de l'UAB

Llibres, revistes en paper i electròniques

Bases de dades Cuidem, cuidatge, Pubmed, Cinahl entre d'altres.